

НАТАНИЪЛ БРАНДЪН

Моите години с Айн Ранд

Превод от английски
Петьо Ангелов

КОЛЕКЦИЯ
◆ НАТАНИЪЛ БРАНДЪН ◆

СЪДЪРЖАНИЕ

Бележка от автора

7

Въведение

11

Първа част

15

Втора част

153

Трета част

287

Епилог

429

Бележка от автора

Спомените пресъздават определени събития в живота на човека, пречупени през призмата на спомена. При пресъздаването на описаните тук събития аз се опирах не само на изключително живите спомени, подсилени допълнително от факта, че се е налагало да разказвам много пъти тези случки, но и на ред материали – писма, дневници (като този на Патриша Брандън), записи на Айн Ранд, в които тя говори за живота си, издания като „Обджективист нюзлетър“ и „Обджективист“ (които отразяват много от публичните изяви на госпожица Ранд, както и моите), а не на последно място – и на биографията ѝ от Барбара Брандън „The Passion of Ayn Rand“.

Когато възпроизвеждам разговори, проведени преди много години, аз не твърдя, че всяка тяхна дума е приведена дословно; сигурен съм обаче, че те отговарят на същността на казаното и на духа и настроението на случая. Това убеждение бе подкрепено от хората, споменати поименно с благодарност по-долу, които познаваха някои от лицата, за които пиша, и потвърдиха, че моите описания отговарят на собствените им спомени за поведението, вярванията, отношенията и стила на говорене на съответното лице. Особено съм благодарен за отзивите на хора, които я познаваха лично и които оцениха високо точността, с която съм уловил „гласа“ на Айн Ранд.

Преди разрива помежду ни госпожица Ранд публично бе заявила, и то повече от веднъж, че аз познавам мислите ѝ по-добре и по-точно от почти всяко друго човешко същество, и че мога свободно да говоря от нейно име в почти всяко отношение относно нейните идеи и убеждения. Единствено вътрешната логика на моя разказ може да увери читателя, че съм възпроизвел достоверно някои от по-интимните аспекти на нашата връзка.

Неколцина души прочетоха изцяло или отчасти този ръкопис преди първото му издание, споделяха спомените си с мен,

проверяваха паметта ми или предлагаха стилистични или други промени. Сред тях са Джоузеф Барбър, Роджър Калахан, Рива Фокс, Флорънс и Ханс Хиршфелд, Джонатан Хиршфелд, Ленард Хиршфелд, Джон Хоспърс, Илейн и Хари Калбърман, Ралф Роузман, Лорънс Скот и Лий и Джойс Шулман. Благодаря на всички тях. Благодаря и на многото си бивши студенти, които ми помогнаха да пресъздам подробности от атмосферата в института „Натаниъл Брандън“.

Очевидно е, че има описани тук събития, които никой друг освен мен не може да потвърди или отрече. За всяко едно от тях единствено аз нося отговорността за грешки, които може да са останали незабелязани.

Този текст беше публикуван за пръв път през 1989 г. под заглавието „Judgment Day“. Настоящият том е ново, значително редактирано издание. То ми даде възможността, от една страна, да премахна ненужни пасажки, които повече пречеха на развитието на действието, а от друга – да включи нов материал, който, надявам се, обогатява сюжета. Нещо повече, редактирането на настоящата книга ми даде възможността да поправа множество дребни фактологични грешки, да променя или изхвърля пасажки, които съдържаха необмислени или подвеждащи твърдения, и, надявам се, да предложи по-балансиран портрет на хора, отношенията ми с които в определени периоди са били враждебни.

Що се отнася до коригирането на фактически грешки и отстраняването на необмислени и подвеждащи описания, бих желал особено да благодаря на Барбара Брандън за нейния принос. Тя вложи значително време и енергия в това усилие, което ценя високо. Тази благодарност обаче не предполага, че тя би приела всички гледни точки, изразени в книгата; сигурен съм, че това не е така.

Концепцията и подходът в тези спомени са трудни за описване. Те са нетипични в много отношения, и аз винаги ще съм благодарен на Марк Джеф от „Хаутън Мифлин“, редактор на първото издание, за бързината, с която схвана основното ми намерение, и за чувствителността и проникновението, с които ми помогна да го осъществя.

Също толкова високо ценя и редактора на новото издание, Алън Ринзлър от издателство „Джоси-Бас“, чиито предложения бяха изключително ценни и често вдъхновяващи и чийто енту-

сиязъм към целия проект превърна редактирането в удоволствие за мен.

Накрая, най-голям е дългът ми към съпругата си Девърс, чийто принос към тази книга – и като редактор, и като психолог – е неизмерим. Тя вложи вдъхновението си от първата до последната страница и не само ме насърчаваше да пиша свободно и открито за интимните си връзки с три други жени, но и нежно и безмилостно ме предизвикваше да продължа да разкривам себе си все по-надълбоко. Посвещавам тази книга на нея – с любов и благодарност.

Въведение

Срещнах я месец, преди да навърша двадесет. Тя беше на четиридесет и пет. Учех психология в Калифорнийския университет в Лос Анджелис. Тя беше вече известна като автор на „Изворът“ и се беше заела с нов роман, „Атлас изправи рамене“, който щеше да я направи още по-известна – но и по-противоречива – не само като романист, но и като философ. Нашата връзка трая осемнадесет години и завърши с бурна раздяла през лятото на 1968 г. През тези осемнадесет години връзката премина през много трансформации; започнахме като ученик и наставник, минахме през това да сме приятели и колеги, сетне любовници, а накрая – и противници.

При раздялата и двамата решихме да не разкриваме пред света истинския повод за нея, макар и по различни причини. Тя дори предпочете да скрие истината и от най-близките си приятели. Но където и да отидех, ме засипваха с въпроси: „Какво всъщност стана между вас и Айн Ранд? Какво изобщо е могло да ви раздели? Как могат двама души, които са били толкова близки, да се окажат въввлечени в непримирим конфликт?“ Аз бях основният говорител на нейната философия. Тя ме беше описала като най-последователното ѝ възплъщение. Какво бе станало? Въпросите не спираха.

Тъй като сметнах, че фактите представляват известен интерес за интелектуалната история на тези години, реших в крайна сметка да напиша книга за нашата връзка. Проблемът беше, че подобен проект не ме привличаше особено. Светът ми се състоеше от настоящето и бъдещето, не от миналото. И тогава, един ден, една внезапно проблеснала нова гледна точка промени отношението ми. Изведнъж осъзнах, че нашата история има всичко необходимо, за да бъде отличен сюжет за роман. В нея имаше куп персонажи, чиито живот, избор и действия бяха групирани около централна сюжетна линия, имаше събития, които развиваха

сюжета напред до логичния взрив на кулминационната му точка, имаше и развръзка, достойна за всички изисквания на класическата драматургия. Тъкмо това, че видях историята през очите на драматург, запали моя ентузиазъм да я опиша.

Въпреки че започнах да пиша едва няколко години по-късно, за пръв път обявих намерението си да създам тази книга по време на една лекция в университета в Сан Диего през 1982 г. Тя беше озаглавена „Ползите и рисковете от философията на Айн Ранд“ и бе публикувана през 1994 г. в „Journal of Humanistic Psychology“ (можете да я намерите и на моя уебсайт www.nathanielbranden.net). За много хора лекцията е била от полза и дори им е оказала известно освобождаващо въздействие, което допълнително ме насърчи да напиша тази книга.

Замислих проекта като спомени под формата на роман под формата на спомени. Ако искате да разберете литературния метод на книгата, то това е ключът.

Има много причини, поради които човек може да реши да напише спомени, и не е задължително да ги осъзнава всичките. За едно обаче съм сигурен: исках да обрисувам възможно най-точно, исторически, връзката си с Айн Ранд. Исках да уловя същността на един блестящ, нетрадиционен мислител и писател, на една възвишена и измъчена жена, като не позволявам нито положителното да замъглява отрицателното, нито пък отрицателното да подкопава достойнствата на положителното. Исках да пиша за динамиката на интелектуалните движения и за това защо и как дори най-добрите движения могат да изкарат на бял свят най-лошото в хората, както и най-благородното. Исках да преразгледам всеки избор, който направих, и действията, които предприех през тези години; някои от решенията ми бяха катастрофални. Исках да хвърля нов поглед върху стари рани, а може би и да излекувам отдавнашни травми. Исках да изследвам процеса на собственото си формиране като индивид – и по-конкретно развитието си чрез връзките с три жени, сред които тази с Айн Ранд е драматичен връх, съсредоточил около себе си всички събития в историята. Исках да пиша за преживяването да съм влюбен – влюбен в индивиди, в идеи и в каузи. Исках да отдам почит на жената и на любовта, която в крайна сметка ме подтикна да скъсам с един живот, който беше станал разрушителен за моя растеж и благополучие.

В тази книга има съвсем малко психологически анализ. Това не е случайно. Исках да изложа фактите възможно най-точно, да оставя историята да говори сама и да позволя на читателя сам да си извади заключения.

Айн нарече своята философия обективизъм. Аз бях основно отговорен за превръщането на обективизма във философско движение. Част от настоящия разказ описва как стана това и до какво доведе.

Сред утвърдените интелектуалци винаги е имало ожесточена съпротива срещу признанието на достиженията на Айн и на това колко важна е струната, която засягаше тя у читателите си. През 1991 г. обаче „Ню Йорк Таймс“ писа, че Библиотеката на Конгреса, заедно с клуба „Книга на месеца“, е провела национално социологическо проучване, за да научи кои книги са оказали най-голямо влияние върху читателите – книги, които са променили живота им. Номер едно в класацията беше Библията; номер две – „Атлас изправи рамене“. Дали някой е правил проучване, за да разбере естеството или причините за влиянието на „Атлас“? Доколкото знам, не. Но вярвам, че моята книга ще хвърли светлина върху този въпрос.

Надявам се спомените ми да задълбочат разбирането на читателя не само за творчеството на Айн Ранд, но и за Айн Ранд като човек. В най-добрия случай те ще му помогнат да надскочи погрешните тълкувания, разпространявани както от слепите ѝ последователи, така и от слепите ѝ хулители. Надявам се също така читателят да отдаде дължимото на готовността на един мъж да пише доста интимно за своите влюбвания – в три много различни жени, по три много различни начина, – защото, ако и тази книга да е творба по интелектуална история, тя е и любовен роман.